

**Ordføreren for forslagsstillerne (Ritta Ahm) (KrF):**

Jeg tillader mig herved at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, idet jeg vedrørende motiveringen for fremsættelsen skal henvide til bemærkningerne til lovforlaget.

**Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):**

Hermed skal jeg tillade mig at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v., idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets tekst og de ledsagende bemærkninger.

**Ordføreren for forslagsstillerne (Glistrup) (FP):**

Jeg tillader mig herved at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af de bornholmske primærkommuner, idet jeg vedrørende motiveringen for fremsættelsen skal henvide til bemærkningerne til forslaget.

**Ordføreren for forslagsstillerne (Poulsgaard) (FP):**

Jeg skal herved tillade mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af folketingsmedlemmernes adgang til at oppebære aflønning som tjenestemænd m. v. samtidig med folketingsvederlag.

Forslaget er en genfremsættelse af et af fremskridtspartiet i folketingsåret 1974-75, 2. samling, fremsat forslag, se Folketingstidende, forhandlingerne sp. 99 og sp. 3736, tillæg A. sp. 441. Jeg tillader mig i øvrigt at henvide til forslagets tekst og de ledsagende bemærkninger.

**Poulsgaard (FP):**

Jeg tillader mig herved at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af vederlag for folkevalgte politikere, idet jeg vedrørende motiveringen for fremsættelsen skal henvide til bemærkningerne til forslaget.

**Ordføreren for forslagsstillerne (Nathalie Lind) (V):**

Jeg tillader mig herved at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om sikring af borgernes frie ret til arbejde og erhverv.

Borgerne har en grundlovssikret ret til at organisere sig, og frie organisationer er et fundament for demokratiet.

På arbejdsmarkedet har de faglige organisationer både vigtige og nødvendige opgaver, idet de på mange måder har fået en forhandlingsret for den enkelte i forhold til arbejdspladsen. Det er derfor forslagsstillerens ønske principielt at opretholde den eksisterende organisationsstruktur på arbejdsmarkedet.

Den senere tids uro omkring en række fagforbunds demonstrationer og blokader mod enkelte virksomheder for at tvinge disse til at indgå overenskomster har imidlertid skabt usikkerhed omkring den beskyttelse, straffeloven giver private borgere til at færdes frit såvel i privat som arbejds- og erhvervsmæssigt øjemed.

I situationer, hvor der ved f. eks. demonstrationer og blokader anvendes vold eller fremsættes trussel om vold mod ansatte i virksomheden eller andre, der ønsker at komme ind på virksomhedens område, indeholder straffeloven klare regler. Det samme gælder i tilfælde, hvor personer forhindres i at forlade en bestemt virksomheds område. Imidlertid synes straffelovens og dermed politivedtægternes bestemmelser ikke at sikre borgerne tilstrækkeligt over for fysisk magtanvendelse, der ikke involverer vold eller trussel om sådan. Den nævnte situation foreligger, når blokadevagter danner „mur“ omkring indgangen til en virksomhed og — uden direkte at anvende vold eller true med voldsanvendelse — derved fysisk forhindrer ansatte i virksomheden og andre i at komme ind på denne.

Det er i et retssamfund uacceptabelt, at en gruppe af borgere kan forhindre andre i at færdes frit og i lovligt ærinde ud og ind af deres hjem og til og fra deres arbejde.

Forslagsstillerne ønsker denne retsusikkerhed fjernet og straffelovens regler ændret eller præciseret således, at de tager direkte sigte herpå. Landets politivedtægter bør derfor også ændres i overensstemmelse hermed.

Beslutningsforslaget tilsigter ingen ændring af retstilstanden, for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt en blokade, boykot m. v. er lovlig eller ulovlig, da dette allerede er reguleret ved aftale mellem arbejdsmarkedets parter.

[Nathalie Lind.]

Organisationsfriheden er tosidig. Det er dels retten til at danne organisationer, men også retten til at stå udenfor. Der bør derfor gennemføres lovforslag, der sikrer den enkelte borgers ret til arbejde uanset medlemskab af en organisation.

Inden for den offentlige sektor gælder, at der ikke kan stilles krav om medlemskab af en organisation. Stort set samme retsstilling findes på hovedorganisationernes overenskomstområde. Det er denne retstilstand, forslagsstillerne ønsker udvidet til hele arbejdsmarkedet.

Nærværende forslag tilsigter naturligvis ikke at gribe ind i allerede bestående overenskomster og aftaler — herunder indgåede eksklusivaftaler. Disse aftaler vil ikke kunne anfægtes i indeværende overenskomstperiode.

Forslagsstillerne er opmærksomme på, at forbud mod eksklusivaftaler kan indebære vanskeligheder for arbejdsmarkedets parter. På grund af den mangeårige praksis med eksklusivaftaler bør der gives arbejdsmarkedets parter mulighed for at bortforhandle disse aftaler inden for et nærmere fastsat tidsrum.

Det skal til slut understreges, at f. eks. i Norge er retten til at danne organisationer og retten til at stå udenfor beskyttet efter almindelige retsgrundsætninger. Eksklusivaftaler, der indskrænker denne organisationsfrihed, er retsstridige og derfor uforbindende og ugyldige.

Den første sag på dagsordenen var:

*Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Glistrup.*

**Formanden:**

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 22. oktober 1975, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.*

28 Ff

**Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse**  
(Poul Dam) (SF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele hr. *Glistrup* orlov, jfr. valglovens § 84, stk. 3, 2. punktum, og jeg skal herefter gøre indstilling om godkendelse af fru *Wencke Hansen*, der er første stedfortræder for fremskridtspartiet i Københavns amtskreds, hvor hr. *Glistrup* er valgt.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan her efter på et enigt udvalgs vegne afgive følgende:

*Indstilling.*

Fru *Wencke Hansen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 22. oktober 1975.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 105 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:  
*Spørgsmål til ministrene.*

Af *Tange* (FP) til finansministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig i anledning af, at de offentligt ansatte igennem de senere år er blevet urimeligt lønførende i forhold til de ansatte i de private virksomheder?“

(Spm. nr. 46).

*Skriftlig begrundelse.*

Da al indtægt til syvende og sidst kommer fra produktionen, kan det ikke være rigtigt, at de offentligt ansatte skal være lønførende i forhold til de privat ansatte.

I øvrigt er de store lønforskelle med til at give uro på arbejdsmarkedet. Vi så det i foråret med de alvorlige strejker inden for SAS og HT.

**Tange (FP):**

Jeg er bekendt med finansministerens tale ved et repræsentantskabsmøde i Akademikernes Centralorganisation. Denne tale er gengivet i AC-Debat, hvorfra jeg vil citere følgende:

„Om den offentlige sektor som lønførende sagde Knud Heinesen bl. a.: Der har de sidste par år været megen diskussion om

**[Tange.]**

statens høje lønninger. Meget af denne tale har været så højroret, fordi den skulle dække over en argumentation, der var for svag. Jeg deler min forgængers, daværende finansminister Anders Andersens, opfattelse af, at der savnes dokumentation for, at staten reelt er lønførende for nogen personalekategori, der kan sammenlignes med tilsvarende grupper på det private arbejdsmarked, som han skrev det til folketingets politisk-økonomiske udvalg sidste efterår.“

Siden foråret er der imidlertid sket en hel del. Vi har set, at der har været meget alvorlige strejker inden for Hovedstadens Trafikselskab og inden for SAS, og mig bekendt skyldes disse strejker, at personalet ved de private busser inden for HT opdagede, at de chauffører, der kørte for Hovedstadens Trafikselskab, fik ca. 600 kr. mere i løn, end de fik; det var formentlig årsagen til den meget alvorlige strejke.

Det samme gjaldt med hensyn til SAS-strejken: dér opdagede mekanikerne, at de flyvemekanikere, der var ansat ved statens værksteder, også fik mere i løn, end de gjorde, og det bevirkede også en meget alvorlig strejke vedrørende hele indenrigsflyvningen og udenrigsflyvningen til stor gene for befolkningen.

Endvidere har vi haft møde i Amtsrådsforeningen i Ålborg her i efteråret, og da kom det klart frem, at på laveste løntrin, for så vidt angår kontorassistenter, er lønnen ca. 1.600 kr. større inden for stat og kommune og amt, end den er hos de private arbejdsgivere. Det er ifølge de seneste lønstatistikker fra Dansk Arbejdsgiverforening, og der kan ikke være tvivl om, at dette er rigtigt. Derfor vil jeg gerne høre, om finansministeren vil gøre noget ved denne lønføring, idet amt og kommune er begyndt at foretage sig noget for at få de amtskommunale og kommunale tjenestemandslønninger sat ned.

**Finansministeren (Heinesen):**

Det spørgsmål, som hr. Tange rejser, er til stadighed genstand for undersøgelse ud fra den målsætning, at de samlede ansættelsesvilkår skal være sådan, at staten kan rekruttere og fastholde det personale, som er fornødent til løsningen af de opgaver,

folketinget ønsker løst af staten. Det er målet, hverken mere eller mindre.

Men der er især to forhold, som spiller en væsentlig rolle. Der er for det første store lønforskelle på det private arbejdsmarked, men staten må, sådan som det i reglen også gælder for store private virksomheder, i vid udstrækning fastsætte sine lønninger ud fra gennemsnitsbetragtninger. Mindre virksomheder har derimod mulighed for en mere individuel lønfastsættelse. Der kan derfor forekomme tilfælde, hvor statens løn ikke er konkurrencedygtig; det hører man ikke så meget om i den offentlige debat.

Men det ligger jo i anvendelsen af gennemsnit, at der også kan forekomme tilfælde, hvor lønnen i staten er vel høj, og sådanne tilfælde er vi helt opmærksomme på, og de fremføres fra statens side ved overenskomstforhandlinger. Der findes fra de senere år eksempler på, at det er lykkedes at opnå direkte lønned sættelser eller begrænsninger i lønfremgangen på disse områder.

Til brug for overvejelserne i dyrtidsreguleringsudvalget blev der foretaget en række sammenligninger mellem lønnen for såvel faglærte som ikke-faglærte i staten og på det private arbejdsmarked. Det fremgår af disse sammenligninger, at lønudviklingen for disse meget talstærke grupper har været nogenlunde parallel i de sidste 15 år. Jeg vil endda mene, at man af tallene for de senere år kan spore en klar tendens til, at tjenestemandslønningerne for disse grupper er steget knap så meget som lønningerne på det private arbejdsmarked. Jeg kan da også nævne, at så længe vi havde fuld beskæftigelse, var det kun undtagelsesvis muligt for staten at rekruttere bl. a. håndværkere på tjenestemandsvilkår i hovedstadsområdet; statens lønninger var simpelt hen ikke konkurrencedygtige.

Der er et andet forhold, som spiller en særlig rolle for kvindelønningerne. Da man for godt et par år siden besluttede at indføre ligeløn på det private arbejdsmarked, tog staten det alvorligt og forhøjede de ikke-faglærte kvindelige arbejders løn til samme niveau som de ikke-faglærte mandlige arbejders løn. På det private arbejdsmarked er man tilsyneladende endnu ikke kommet så langt i gennemførelsen af sine beslutninger, men det kan man jo vanskeligt be-

## [Finansministeren.]

brejde staten. Det forhold gør imidlertid, at staten kan være lønførende for visse grupper af kvindelige arbejdere. Noget af det samme møder vi på kontorområdet, hvor staten betaler samme løn til mandlige og kvindelige kontorfunktionærer for samme arbejde. Sådan forholder det sig ikke på det private arbejdsmarked; det fremgår af lønstatistikken.

Sammenfattende må jeg afvise, at staten, som nævnt af hr. Tange, skulle være urimeligt lønførende generelt i forhold til det private arbejdsmarked. Jeg har nævnt nogle årsager til, at der her og dér kan fremdrages eksempler på forholdsvis høje lønninger inden for statens område, og jeg vil gerne gentage, at disse områder til stadighed er under overvejelse med henblik på at nå balance, og ved de overenskomstforhandlinger, der skal finde sted ved forlængelseslovens udløb, vil sådanne spørgsmål indgå i forhandlingerne. Det er mit direkte svar på hr. Tanges spørgsmål.

## Tange (FP):

Det glæder mig, at finansministeren vil se på lønningerne, når overenskomsterne udløber og der skal foretages nye lønforhandlinger. Jeg er også godt klar over, at staten tidligere, da der var fuld beskæftigelse, kunne døje med at få arbejdskraft på grund af de høje lønninger, der var på det private arbejdsmarked. Men tiderne er jo blevet anderledes nu, og det er mig bekendt sådan, at mange steder ude på det private arbejdsmarked er lønningerne rent faktisk faldet en hel del. Derfor mener jeg også, det må være rimeligt, at lønningerne inden for det offentlige falder.

I øvrigt kan jeg sige, at der er urimelige lønforskelle. Jeg kan her henvise til den artikel, der var i Berlingske Tidende for den 9. september 1975, hvor Max Harvøe, formanden for HK, erkender, at der er en lønforskel mellem privat ansatte og offentligt ansatte, men han finder blot, at denne lønforskel er rimelig, bl. a. på grund af det ansvarsfulde arbejde, der skal udføres inden for det offentlige. Men jeg tror bestemt ikke, at folk inden for det private erhverv kan acceptere det argument, at det arbejde, der udføres inden for det offentlige, er mere ansvarsfuldt end arbejde for private. Med

den lønføring, der efterhånden er inden for det offentlige, kan vi komme ud for, at alle dygtige unge ligefrem står i kø for at komme ind til det offentlige, sådan at erhvervslivet får den ringeste og dårligste arbejdskraft. Mig bekendt er det sådan, at når der søges en lærling til en kontorplads i stat og kommune — og vi ser det jo også, når der skal søges en folketingsbetjent herinde — er der formelig tale om køer af personer, der søger stillingerne; folk er meget ivrige for at komme ind til staten, hvor man har de mange fordele ud over det rent lønmæssige. Arbejdet er mange gange mere behageligt, det er en mere behagelig arbejdsgiver, man har.

## Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal kun gøre den enkelte tilføjelse, at det desværre ikke alene er foran statens arbejdssteder, at der er lange køer for tiden, og det skyldes som bekendt ikke alene lønnen, men det skyldes arbejdsløsheden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ebba Strange* (SF) til socialministeren:

„Vil ministeren opslå stillingerne som formænd for amtsankenævnene, når de skal endeligt besættes pr. 1. april 1976?“

(Spm. nr. 42).

## Skriftlig begrundelse.

Ved den midlertidige besættelse af stillingerne som formænd for amtsankenævnene, der er foretaget pr. 1. oktober d. å., er socialministerens udpegning sket på baggrund af forslag fra de enkelte amtsråd. Hvilke overvejelser de enkelte amtsråd har gjort sig, inden de fandt frem til deres forslag, er det naturligvis umuligt at udtale sig om. I fem af landets amter er valget faldet på amtmanden. Ankenævnene må anses for at få en ganske overordentlig stor betydning i det sociale system, da det er den ankeinstans, der ligger nærmest brugerne, og da det i visse sager er sidste ankeinstans.

SF's forslag om forbrugerrepræsentation i nævnene og ret til personligt fremmøde for brugerne vandt desværre ikke tilslutning i folketinget. Så meget mere grund er der derfor til nu at gøre, hvad der er muligt,

[Ebba Strange.]

for at brugerne skal føle tillid til, at systemet vil varetage deres interesser.

En af vejene hertil er, at den måde, socialministeren udpeger formændene på, er i overensstemmelse med almindelige demokratiske principper for stillingsbesættelser, dvs. at stillingerne skal kunne søges af alle, der har lyst og kvalifikationerne i orden.

**Ebba Strange (SF):**

Jeg har spurgt socialministeren, om hun agter at opslå de stillinger som formænd for amsankenævnene rundt om i amterne, som bliver oprettet og skal besættes til 1. april. Jeg har begrundet mit spørgsmål skriftligt og skal kun her tilføje et par enkelte ting.

Det er ikke fra min side et angreb på de mennesker, socialministeren nu har udpeget, og som skal fungere indtil 1. april som formænd. Det er sådan set heller ikke min mening at blande mig i, hvem socialministeren vil udpege til disse stillinger. Det, jeg ønsker at blande mig i, og det, jeg gerne vil have svar på, er, hvordan socialministeren vil udpege disse mennesker.

Den fornyelse, amsankenævnene skulle bringe ind i det sociale system, er meget afhængig af, hvem der kommer til at sidde i amsankenævnene. SF fik jo ikke sine forslag om en bredere sammensætning igennem, så der sidder altså i forvejen 2 amtsrådsmedlemmer, og derfor finder vi det vigtigt, at formanden bliver den helt rigtige. Vi mener altså, at åbenhed i ansættelsen er den eneste mulighed for, at vi kan skabe den fornyelse i det sociale system, som disse organer skulle bevirke. Vi tror, at der rundt omkring sidder mange kvalificerede potentielle emner til stillingerne, og at de kun kan kaldes frem, hvis stillingerne blive opslået på sædvanlig vis.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Ved den første besættelse af formandsposterne i amsankenævnene valgte jeg at indhente forslag fra de enkelte amtsråd. Begrundelsen var, at jeg syntes, det var nærliggende at tage kontakt med de organer, der har kendskab til forholdene i det lokale område. Ved udpegelsen af formænd valgte jeg for det halve år, det drejer sig om, at

følge de forslag, der forelå fra amtsrådene, og det indebar, at også de fem foreslåede amtmænd blev konstitueret.

Fru Ebba Strange mener, at det er en forudsætning for, at brugerne kan føle tillid til ankeinstansen, at besættelsen af formandsposten sker efter de almindelige principper for stillingsbesættelser, dvs. efter opslag. Hertil vil jeg gerne bemærke, at der ikke i styrelsesloven er peget på nogen bestemt person som født formand for amsankenævnet, men at der stilles visse bestemte eksamenskrav til såvel formand som stedfortræder. Det fremgår endvidere af loven, at formanden og stedfortræderen udpeges af socialministeren, og at disse hverv besættes for en 4-årig periode, for hvilken staten yder betaling i form af vederlag. Der er ikke fastsat regler for pensionsret o. lign.

Selv om der i princippet ikke er noget i styrelsesloven, der hindrer, at formandsposterne for amsankenævnene kan besættes efter opslag, så føler jeg, at denne fremgangsmåde er mindre hensigtsmæssig. Vi har dog i socialministeriet endnu ikke taget stilling til spørgsmålet om fremgangsmåden ved besættelse af formandsposten for amsankenævnene efter den 1. april 1976, hvor der samtidig skal udpeges formænd for revaliderings- og pensionsnævnene. Det er min opfattelse, at det i nogle amter måske kan være praktisk at udpege fælles formand for de to nævn.

Inden jeg tager stilling til dette problem, mener jeg imidlertid, det er nødvendigt at få de enkelte amtsråds tilkendegivelse af, om det er en løsning, der bør foretrækkes i amtskommunerne.

Til sidst den bemærkning, at jeg ikke er enig med fru Ebba Strange i, at den formelle fremgangsmåde ved besættelsen af formandsposten for amsankenævnene er så afgørende for, om brugerne har tillid til ankeinstansen. Det afgørende for tilliden til ankeinstansen er efter min opfattelse, at den sammensætning af amsankenævnet, som er fastlagt i styrelsesloven, tilgodeser såvel hensynet til det rent juridiske som til det skønmæssige element i afgørelserne, og at de retningslinjer, der er fastlagt for nævnenes virksomhed i styrelseslovens forretningsorden, også sikrer, at disse hensyn blive tilgodeset.

**Ebba Strange (SF):**

Jeg takker for svaret. Jeg kan forstå, at der skal endnu nogle overvejelser til, før man har besluttet sig i ministeriet om, hvordan man vil finde frem til de rigtige forandremønstre. Jeg håber selvfølgelig, at overvejelserne så går i den retning, jeg har peget på. Vi er ikke enige, socialministeren og jeg — det pegede socialministeren også på — men jeg håber, at mit spørgsmål i hvert fald vil få de synspunkter, jeg giver udtryk for, til at indgå i overvejelserne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

**Af Inge Krogh (KrF) til socialministeren:**

„Vil ministeren kunne sikre, at selvejende daginstitutioner, der bygger på et bestemt idégrundlag, fortrinsvis kan optage børn, hvis forældre går ind for det idégrundlag, også når loven om social bistand træder i kraft?“

(Spm. nr. 43).

**Skriftlig begrundelse.**

Ifølge lov om social bistand § 72 skal bestemmelsen om optagelse i en daginstitution træffes af det sociale udvalg, og det fremgår ikke, hvorvidt forældre kan få indflydelse på, hvor deres barn bliver anvist plads, eller institutionen kan få indflydelse på, hvilke børn der optages, således at institutionen kan opfylde sit ideelle formål.

**Inge Krogh (KrF):**

Efter bistandslovens § 72 er det det sociale udvalg i kommunen, der skal foretage visitation af børnene til daginstitutioner. Det har vakt en del ængstelse hos forældre, som gerne vil have deres børn i en børnehave med et bestemt idégrundlag, og som de måske selv har været med til at oprette. Vil det være muligt for disse forældre at få indflydelse på, at deres barn kommer til at gå i en daginstitution med det idégrundlag, de er tilhængere af? Jeg tænker specielt her i denne forbindelse på menighedsbørnehaver og ganske specielt på, om f. eks. forældre, der tilhører den katolske kirke, har mulighed for at have indflydelse på at få deres børn i en katolsk børnehave, hvis en sådan findes i distriktet, og har daginstitutionen

selv mulighed for at få indflydelse på, hvilke børn de optager?

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Efter de gældende regler foregår optagelse i en daginstitution forskelligt fra sted til sted. Socialstyrelsen henstillede i 1973 til kommunerne, at man etablerede en central pladsanvisning, og den er også i et vist omfang blevet fulgt. I nogle kommuner er der tilrettelagt en visitationsordning, der omfatter alle pladser i kommunen, i andre en ordning, der kun omfatter pladserne i den kommunale institutionstype; endelig er der flere kommuner uden visitationsordning overhovedet.

Af pædagogiske og økonomiske grunde har man anset det for hensigtsmæssigt, at de sociale udvalg får en væsentlig indflydelse på institutionspladsernes anvendelse. Bistandslovens § 72 indeholder derfor en bestemmelse om, at de sociale udvalg træffer afgørelse om optagelse i daginstitutioner. Bestemmelsen forudsætter således, at der tilrettelægges en visitationsordning, der omfatter alle pladser i kommunen.

Det er imidlertid klart, at der forinden etablering af en sådan ordning må forhandles med de selvejende institutioner, som kommunen har indgået overenskomst med, for at opnå, at der ved visitationen kan tages rimelige hensyn til eventuelle særregler, der gælder ifølge den enkelte institutions vedtægt. Forholdet er jo det, at der allerede ved en kommunes indgåelse af overenskomst med en selvejende institution til en vis grad ligger en form for forpligtelse til at respektere institutionens vedtægt, for så vidt angår det klientel, institutionen tager sigte på. Det er min opfattelse, at der ved den centrale pladsanvisning opnås store pædagogiske, økonomiske og administrative fordele, og at det også vil være muligt at forene dette med en rimelig hensyntagen til de enkelte institutioners særpræg, således at forældre, der ønsker børn i disse institutioner, kan få børnene i institutionerne.

**Inge Krogh (KrF):**

Jeg må takke for svaret fra socialministeren, men jeg vil gerne spørge, om det er muligt at få noget af det, socialministeren har sagt nu — det var vel en fortolkning

[Inge Krogh.]

af de gældende regler — indføjjet i loven eller i form af et cirkulære.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Jeg mener, det ville være forkert med en lovændring på dette punkt. Spørgsmålet om, hvad der skal stå i cirkulærerne, er noget, der overvejes for øjeblikket i socialministeriet. Det sidste cirkulære, der bliver skrevet, er institutionscirkulæret, og det er klart, vi vil se på det i forbindelse med det.

**Ebba Strange (SF):**

Det forekommer mig, at vi tidligere her i salen har talt om daginstitutioner med forskelligt idégrundlag, og der blev dengang nævnt ord som indoktrinering, men det var mere marxistiske børnehaver end katolske, det handlede om. Men jeg mener, at socialministeren dengang sagde noget om, at man var ved at udarbejde en vejledning i socialstyrelsen om det pædagogiske arbejde i daginstitutionerne, og at denne vejledning skulle indeholde noget om, at man ikke måtte påvirke børn i en bestemt retning, altså ud fra et bestemt ideologisk grundlag.

Jeg vil gerne spørge socialministeren, om man er gået bort fra den tanke igen, eller hvordan det går med det omtalte vejledningscirkulære, og hvad det kommer til at indeholde om disse ting.

Dernæst vil jeg gerne spørge, hvordan vi andre så kan forhindre, at nogle børn, fordi der er mangel på daginstitutioner, bliver tvunget ind i børnehaver med et bestemt idégrundlag, fordi masser af forældre i småkommuner jo er i den situation, at der kun er en enkelt eller to daginstitutioner, og hvis de hviler på et meget klart og stærkt idégrundlag, så må man altså sætte sit barn derhen og udsætte det for den påvirkning, som måske er modsat den, man kunne ønske det skulle have.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Det cirkulære, der blev hentydet til, og som blev nævnt under debatten om indoktrinering, er under udarbejdelse i socialstyrelsen. Jeg regner med, at det kommer til at gælde fra 1. april næste år. Det er klart, at når vi ikke har det store udbud af daginstitutioner, må vi være påpasselige med, at det, vi byder vore børn, er neutralt, men

alligevel mener jeg, at de mennesker, som har oprettet børnehaver, der har nogle vedtægter, godt fortsat kan forhandle med kommunerne om, at de vedtægter skal gælde, men det bør ikke have indvirkning for børnene.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Tandrup Jensen (FP)** til socialministeren:

„Vil ministeren medvirke til at give primærkommunernes social- og sundhedsforvaltning ret til at gøre den almindelige offentlige bistand, som ydes narkomaner, betinget af urinprøver, i særdeleshed af hensyn til narkomanernes mulighed for helbredelse?“

(Spm. nr. 47).

Skriftlig begrundelse.

Ved et snævert samarbejde mellem Storstrøms amts ungdomscenter og Næstved socialcenter er der udført et prisværdigt arbejde med det resultat, at Næstved kommunes antal af narkomaner i april måned i år var nede på fem. Få måneder efter socialministerens ulykkelige forbud mod urin kontrol er antallet af narkomaner i kommunen steget til 20.

**Tandrup Jensen (FP):**

Baggrunden for det stillede spørgsmål er simpelt hen, at jeg siden 1970 har fulgt mange af de forsøg, der er foretaget forskellige steder i landet for at komme stofmisbrugt til livs og misbrugerne til hjælp.

Der tales så meget om nærdemokrati og lokalt selvstyre til løsning af de på stedet værende problemer. Efter flere års forståelig famlen har socialforvaltningen i Næstved kommune ved intensivt samarbejde med amtsungdomscentret og statshospitalet i Vordingborg opnået så gode resultater, at det må være et eksempel til efterfølgelse. Det gode resultat er imidlertid afhængigt af effektiv kontrol, herunder urinkontrol. Det ulykkelige forbud mod urinkontrol, som socialministeren udsendte i april måned, bevirkede, at 16 narkomaner, som var under behandling, kort tid efter afbrød behandlingen og igen er havnet i tiltagende misbrug; siden har de trukket 4 nye tilfælde med sig i kølvandet.

**[Tandrup Jensen.]**

Talrige narkomaner og pårørende har gennem årene ligefrem fremsat bebrejdelser over manglende kontrol. Narkomanerne er gennem stofmisbrug blevet viljeløse ofre og har brug for den moralske støtte, som effektiv kontrol giver. Jeg vil spørge, om ikke ministeren vil omfatte det prisværdige arbejde i Næstved socialcenter med virkelig opmærksomhed.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Forsogsloven har en bestemmelse om, at den, der søger hjælp, må finde sig i undersøgelser, for at det kan konstateres, om forudsætningerne for at yde hjælp er til stede.

I den sag, hr. Tandrup Jensen nævner, har socialministeriet sagt, at den fremgangsmåde, som Næstved kommune anvendte for at konstatere, om personer, der søgte hjælp, var narkomaner, ikke var i overensstemmelse med lovens regler, når der blot var brug for økonomisk hjælp.

Det blev endvidere udtalt, at hvis der var grund til at tro, at den, der søger om kontant hjælp, vil benytte hjælpen til andet end underhold, må socialudvalget hjælpe med til at administrere hjælpen.

Er der derimod tale om en mere kvalificeret form for hjælp, dvs. hjælp som led i en behandlingsplan for narkomaner, vil der intet være i vejen for, at der i forbindelse med aftalen med klienten om en sådan plans iværksættelse fastsættes særlige vilkår for bistanden, også vilkår som omtalt af hr. Tandrup Jensen.

Er forholdet derimod det, at en behandlingsplan har måttet opgives som følge af vægring mod urinkontrol, kan dette ikke i sig selv begrunde, at der i forbindelse med et nyt behandlingstilbud stilles krav om andre kontrolforanstaltninger, end der i almindelighed gælder for klienter, der er omfattet af en sådan bistandsplan. Der er således ikke, som hr. Tandrup Jensen siger, nedlagt et almindeligt forbud mod urinkontrol.

**Tandrup Jensen (FP):**

Det fremgår ikke helt tydeligt for mig, det, socialministeren fremfører, og jeg er under alle omstændigheder dybt rystet over den despekt, socialministeren udviser over for de mennesker i socialforvaltningen, som

virkelig udfører et seriøst arbejde med bevislige resultater. Ministeren fastholder, at der ikke kan hæftes betingelser hertil, men man stiller dog meget grelle krav til andre kategorier, som søger almindelig offentlig bistand.

Beklageligvis må jeg konstatere, at socialministeren sikkert ikke har forstået mit spørgsmål, hvorfor jeg vil tillade mig at skærpe det og spørge: vil ministeren tage initiativ til at ændre loven, således at loven tilgodeser de praktiske udøvere? Det er jo hjælp til disse narkomaner, jeg beder om. Mig bekendt har ministeren et stort hjerte over for nødlidende, hvilket jeg også synes er i orden, men det er ikke i orden, når ministeren identificerer sig med de forgangne skinhellige, som syndede hele ugen og så købte aflad i kirken om søndagen. Socialministeren må forstå, at vi kan ikke betale os fra alt, og dette er ulykkelige mennesker og pårørende, som råber på hjælp til afhjælpning af tragedier og i værste fald udsigter til en ussel død.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Jeg er mig ikke bevidst, at jeg udviser nogen som helst form for despekt for loven. Jeg tror ikke, at hr. Tandrup Jensen blev helt klar over mit svar. Jeg sagde nemlig, at når der var tale om hjælp til narkomaner, var der mulighed for, at der kunne foretages urinkontrol som led i behandlingsplanen. Men det andet, jeg sagde, var, at man kan ikke, når et menneske går hen på socialkontoret én gang og beder om økonomisk hjælp, sige til vedkommende: vi vil gerne have en urinkontrol, før vi giver dig økonomisk hjælp. Det er der ikke hjemmel til i loven. Men når der er tale om den form for hjælp, som man yder narkomaner, så er bl. a. denne urinkontrol et led i behandlingsplanen, og det har vi ikke modsat os.

**Tandrup Jensen (FP):**

Det var ikke despekt for loven, jeg sagde, det var for lovens udøvere.

Og med hensyn til socialhjælp, så drejer det sig jo om formodede stofmisbrugere, og for at man kan få bekræftet, om de er det eller ikke, er det en betingelse, at de afleverer denne urinprøve. Men vil ministeren fuldstændig tilsidesætte de faldne udtalelser fra souschef Ole Fausø, Næstved social-



**[Tandrup Jensen.]**

center, Jørgen Green, leder af Storstrøms amtskommunes ungdomscenter, chef for ungdomsafdelingen, psykiater Hugo P. Forsbøl, statshospitalet i Vordingborg, om urimeligheden i forbudet, eller vil ministeren tage kontakt med disse mennesker? Jeg tror, at i dette som i de fleste andre tilfælde ville et samarbejde mellem lovgivere og dem, som har de praktiske erfaringer, være til stor nytte, og i dette tilfælde er det stadig væk spørgsmålet om at redde menneskeliv.

Jeg beder endnu en gang ministeren forstå, at den store part af stofmisbrugere ikke er umotiveret for behandling. De ønsker afgiftning, men viljen er svækket, og helbredelsen kræver en udvidet moralsk støtte, som urinprøven er en væsentlig del af, idet det er eneste mulighed for effektiv kontrol. Urinprøverne er ikke til for at genere de mennesker, men for at hjælpe dem. Hvis ministeren stadig er negativ, må jeg tage dette til efterretning. Det bliver givet nødvendigt med mange andre ændringer til bistandsloven.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Jeg må sige, at jeg finder ikke anledning til at ændre på det svar, jeg allerede har givet. Der er mulighed for ifølge de regler, der i dag findes, at der foretages urinkontrol, når det er et led i behandlingen af stofmisbrugere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knies-Andersen* (V) til socialministeren:

„Vil ministeren overveje at lempe reglerne for optagelsestid ved erhvervsvirksomheders forsikring af arbejdsgiverperioden under dagpengeordningen?“

(Spm. nr. 48).

Skriftlig begrundelse.

For mange mindre erhvervsvirksomheder er det af økonomiske grunde nødvendigt at have forsikring af arbejdsgiverperioden under dagpengeordningen, hvis ansættelse af ekstern arbejdskraft skal finde sted.

En — eventuelt midlertidig — ændring af optagelsestiden vil kunne skabe hurtigere og smidigere ansættelsesmuligheder for mange arbejdsløse, idet mange erhvervs-

virksomheder tøver med at foretage nyansættelser, før forsikringsdækning er tilvejebragt.

I samme forbindelse bør overvejes, om forsikringspræmien kan nedsættes, f. eks. under hensyntagen til, at den lovpligtige ulykkesforsikring yder dækning i visse tilfælde.

**Knies-Andersen (V):**

Reglerne for en arbejdsgivers optagelse i den forsikringsordning, der efter dagpenge-lovens § 11 giver mulighed for frigørelse for forpligtelsen til at udbetale dagpenge i arbejdsgiverperioden, lyder således:

„Anmodningen om optagelse i ordningen indsendes til sikringsstyrelsen inden midten af et kvartal (f. eks. inden 15. maj), hvorefter forsikringen træder i kraft fra begyndelsen af næste kvartal (i eksemplet 1. juli), hvis betingelserne for optagelse i øvrigt er opfyldt.“

Hvis en arbejdsgiver ønsker at foretage tilmelding straks, hvor ansættelse af ekstern arbejdskraft finder sted, vil det være mellem 1½ måned og 3 måneder, inden forsikringsordningen træder i kraft.

En så lang usikkerhedsperiode er ubehagelig for mange mindre virksomheder, og jeg tror, at en ændring af tilmeldingsreglerne vil kunne betyde, at flere arbejdsløse hurtigere vil komme i arbejde.

For de mindre erhvervsvirksomheder er der yderligere to problemer ved ordningen, nemlig grænsen for ret til optagelse — det er således i øjeblikket, at virksomhedens samlede lønudbetaling i 1974 skal have været under 576.000 kr., for at optagelse kan finde sted — samt størrelsen af bidraget, dvs. forsikringspræmien til ordningen.

Hvis ministeren er indstillet på at medvirke til løsning af disse problemer og de tilsvarende problemer for de selvstændigt erhvervsdrivende, vil det ikke alene betyde hurtigere og smidigere ansættelsesmuligheder for mange arbejdsløse, men også en hårdt tiltrængt hjælp til mange mindre virksomheder.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Ved dagpenge-lovens ikrafttræden 1. april 1973 blev der i medfør af lovens § 11 fastsat regler om, at mindre arbejdsgivere kunne fritages for forpligtelsen til at udbetale dag-

**[Socialministeren.]**

penge mod at betale et bidrag, og der blev etableret en særlig forsikringsordning, som administreres af sikringsstyrelsen. Det blev fastsat, at tilmelding til denne ordning ligesom udmelding af den kun kunne finde sted én gang om året. Det hang sammen med, at bidraget til ordningen beregnes på grundlag af arbejdsgiverens samlede lønudbetaling.

For at imødekomme netop det spørgsmål, hr. Knie-Andersen har rejst, blev reglerne ændret i foråret 1974, således at tilmelding nu kan foretages til hvert kvartal begyndelse. Det har imidlertid vist sig, at dette ikke har medført nogen stigning i antallet af forsikrede arbejdsgivere.

For arbejdsgivere, der er med i ordningen, opstår der ikke problemer ved nyansættelser, da forsikringen straks dækker nyanstatte, og det skal bemærkes, at arbejdsgivere, der kun midlertidigt ikke har nogen beskæftigede, altid har mulighed for at blive i ordningen.

For virksomheder, der beskæftiger løsarbejdere f. eks. til kortvarige og tilfældige arbejdsopgaver, opstår der ikke noget problem, idet disse virksomheder kan tilmeldes den særlige ordning for løsarbejdere, hvor der ikke er tilmeldingsfrist.

En ændring af tilmeldingsreglerne i ordningen for forsikrede arbejdsgivere er ikke mulig inden for det nuværende edb-system, som ikke kan arbejde med brudte kvartaler. En sådan ændring vil betyde en så radikal omlægning af systemet, at der i realiteten vil være tale om en opbygning af et helt nyt system. Jeg kan ikke uden nærmere undersøgelse angive, hvad merudgifterne ville være herved, men det ville betyde betydelige administrative udgifter såvel til personale som til edb-systemet.

En løbende tilmelding for virksomheder, der i forvejen beskæftiger lønnet arbejdskraft, men som ønsker forsikring på grund af nyansættelser, vil efter min opfattelse kunne indebære en risiko for, at forsikringsordningen vil blive belastet med sygeperioder, som er påbegyndt på tilmeldings-tidspunktet.

Det kunne dog overvejes at lempe tilmeldingsreglerne for nystartede virksomheder og virksomheder, der første gang ansætter lønnet arbejdskraft, og jeg agter der-

for at bede sikringsstyrelsen se nærmere på dette spørgsmål.

Til slut vil jeg blot lige gøre opmærksom på, at det må bero på en misforståelse, når hr. Knie-Andersen nævner i sin begrundelse, at den lovpligtige ulykkesforsikring har betydning for forsikringsordningen, idet dagpengeloven giver ret til dagpenge såvel ved sygdom som ved ulykkestilfælde.

**Knie-Andersen (V):**

Jeg vil gerne takke for ministerens svar, i hvert fald den del af det, hvori hun specielt lovede, at man ville tage problemet op og prøve at finde en positiv løsning på det. Jeg er meget indstillet på, også hvis vi kan yde nogen assistance hertil, at finde en fornuftig løsning, og jeg tror, ministeren er enig med mig i, at det er ikke edb, der skal regere os, det er os, der skal regere ved edb. Hvis vi kan få klaret dette problem, tror jeg, at det for mange mindre virksomheder ville betyde, at man ville være mere optimistiske med at ansætte arbejdskraft, når der er mulighed for det.

Kan vi ligesom nedbryde den mur, der eksisterer, den nervøsitet, mange mindre erhvervsvirksomheder føler over for at ansætte ekstern arbejdskraft, tror jeg, at vi vil kunne komme et langt stykke hen ad vejen med hensyn til at klare vores beskæftigelsesproblemer herhjemme.

**Tandrup Jensen (FP):**

Jeg vil gerne i relation til det stillede spørgsmål spørge: er det ikke i strid med loven, når socialstyrelsen opkræver mere af arbejdsgiverne, end ordningen koster?

Det første år blev der opkrævet 3,5 pct., og det viste sig efter det år, at der var overskud på kontoen, og så forhøjer man alligevel procenten til 4. Det er trods alt et beløb, der, efter hvad jeg har fået oplyst, skulle dreje sig om ca. 50 mill. kr., som jeg finder absolut må være arbejdsgivernes penge.

**Socialministeren (Eva Gredal):**

Der er her tale om en forsikringsordning for de mindre arbejdsgivere, og den er ikke i strid med loven. Da vi første gang fastsatte beløbet, blev det efter behandlingen her i folketinget fastsat til 3,5 pct., da man

[Socialministeren.]

mente, at det ville dække de udgifter, der var forbundet med ordningen. Året efter, i 1974, forhøjede man det til 4 pct., og jeg kan sige, at jeg har i år nedsat det til 3 pct. Når der bliver nævnt et tal på 50 mill. kr., er det ikke korrekt. Så vidt jeg husker, ligger beløbet på 6-8 mill. kr., og en størrelsesorden som den, der blev nævnt, er ikke rigtig.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Jespersen* (DKP) til handelsministeren:

„Er det rimeligt, at der ikke kræves arbejdstilladelse for påmønstring af skibe og erhvervsfaglig grunduddannelse for alle sømænd uanset farvand?“  
(Spm. nr. 44).

Skriftlig begrundelse.

Medlemmer af Sømændenes Forbund i Bangkok, Manila, Kobe og Yokohama har sendt et åbent brev til arbejderpartierne med en klage over, at der sejler et meget stort antal skibe rundt derude under dansk flag med underbetalt, uorganiseret og uskollet arbejdskraft, på trods af at der findes mange ledige kvalificerede danske søfolk derude. Jeg er klar over, at sømandsloven og sønæringslovens § 19 skal ændres for at gennemføre en rimelig ordning, der gør loven lige for alle søfolk på danske skibe.

**Knud Jespersen (DKP):**

Dette spørgsmål har en meget stærk relation til hele beskæftigelsesudviklingen. Vi har i øjeblikket 132.000 registrerede arbejdsløse, og inden for søområdet har man i hvert fald omkring 1.400 tilgængelige arbejdspladser, hvor skibsrederne, nogle af de rigeste i vores land, udnytter billig, ukvalificeret arbejdskraft og en arbejdskraft, som ikke overholder de sikkerhedsmæssige forskrifter.

Man har for nylig begunstiget skibsrederne ved disse skibspantebreve på 10 mill. kr., og derudover har man en speciel skatteordning for dem, der går til den lave løn. Denne skatteordning er 15 pct. for en del af udlandssømændene, og de, der går

under Hongkongbetingelserne, er ganske skattefri.

Jeg skal til yderligere belysning af mit spørgsmål nævne, at i august måned 1974 var der følgende udlændinge i danske skibe: 427 matroser, 280 letmatroser, 216 ungdommænd og 268 dæksdrengene, dvs. knap 1.200 udlændinge — og heri er ikke medregnet Færøerne, Norge, Sverige og Finland — som slap med 15 pct. i skat, men som også var underbetalt og ukvalificeret arbejdskraft.

Ud over disse kommer så dem under de såkaldte Hongkongbetingelser, hvoraf vi har 271 i den danske handelsflåde. De er ganske skattefri, og i nogle tilfælde udnytter storskibsrederne dem så voldsomt, at de selv må fange deres egen kost, dvs. at de bliver selvforsynende, og man har tidligere haft et såkaldt bødesystem.

Nu er det, jeg spørger handelsministeren: Er det ikke rimeligt i en sådan situation, at der træffes de fornødne forholdsregler til at sikre en ligestilling både kvalitativt og økonomisk af alle søens folk?

**Handelsministeren (Erling Jensen):**

Jeg bemærkede mig hr. Knud Jespersens sidste betragtning om en ligestilling af alle søens folk, og jeg går ud fra, at hr. Knud Jespersen også dermed tænker i sit og mit kendskab til søfartens internationale karakter.

Sømænd, der tilhører besætningen på et dansk skib, der ikke regelmæssigt anløber dansk havn, er ifølge bekendtgørelse om udlændinges adgang til og ophold i landet generelt fritaget for arbejdstilladelse.

Et af hovedformålene med sønæringsloven, som blev behandlet her i tinget så sent som i juni i år, var at sikre, at alle søfarende i danske havne havde den bedst mulige uddannelse. Udmønstring til dækstjeneste i visse nordeuropæiske havne blev derfor betinget af, at den pågældende havde gennemgået et erhvervsfagligt grundkursus. Årsagen til begrænsningen var, at rejsemulighederne fra Danmark til en række havne i Nordeuropa er så gode, at det ikke kan volde vanskeligheder at udsende folk med den rette uddannelse hertil, mens man — for ikke at stille danske skibe i havne uden for Nordeuropa i den situation,

## [Handelsministeren.]

at fremskaffelse af dæksmandskab med denne uddannelse forsinkede skibets afgang væsentligt — i stedet for den teoretiske uddannelse krævede en passende fartstid. Dette krav om passende fartstid gælder til gengæld for alle søfarende uanset nationalitet, og jeg synes måske ikke, at det på denne baggrund er rimeligt at betegne udenlandske søfolk, der gør tjeneste i danske skibe, som uskoledede, sådan som det er nævnt i begrundelsen for spørgsmålet.

En væsentlig del af de udlændinge, der er beskæftiget i danske skibe, er forhyret på danske vilkår. Når det i begrundelsen for spørgsmålet anføres, at det drejer sig om underbetalt arbejdskraft, må jeg forstå det således, at spørgsmålet principielt tager sigte på de søfarende, der er forhyret på de såkaldte Hongkongbetingelser. Disse forhyringsbetingelser anvendes for besætninger påmønstreret i skibe, der går i fart mellem fjernøstlige havne, og benyttes ikke alene af danske skibe, men også af udenlandske, herunder såvel af norske som af svenske. Baggrunden for disse forhyringsbetingelser er en gammel international praksis, der har eksisteret, lige så længe sejlads i de fjernøstlige farter har været udført af vest-europæiske skibe.

Direktoratet for søfarende foretog i januar 1974 en kontrol af bemanningen om bord i en række danske skibe i fast fart på østasiatiske havne. Resultatet var, at de påmønstrede asiatiske søfolk fuldt ud opfyldte de gældende fartskrav.

Ved vurderingen af, om de gældende regler er rimelige, må der tages hensyn til, at skibsfarterhvervet på grund af sin internationale karakter altid i et vist omfang har haft og vil have behov for udenlandsk arbejdskraft bl. a. til erstatning for mandskab, der har måttet udskiftes i fjerne havne. Endvidere må man være opmærksom på, at mange danske søfolk sejler eller har sejlet i udenlandske skibe, og jeg tror, at denne vekselvirkning fortsat vil have betydning for de søfarende.

**Knud Jespersen (DKP):**

Jeg skal takke handelsministeren for svaret. Der var måske ikke så meget i det, som jeg kunne have ønsket mig. Jeg taler

jo ikke ud fra nogen racistisk opfattelse eller den opfattelse, at man ikke skulle kunne sejle på et internationalt grundlag. Jeg taler ud fra ønsket om en absolut ligestilling, hvad angår kvalifikationer og løn, fordi der i de specielle Hongkongbestemmelser er tale om løntrykkeri, og vi ved jo fra de søfarendes organisationer, at man nu har kastet sig over indonesere, som er en særlig billig arbejdskraft. Jeg er ikke i stand til at bestride handelsministrens bemærkninger om, at de skulle være kvalificerede, men alt, hvad der foreligger af tilgængelige oplysninger i de søfarendes organer, viser, at de ikke er kvalificerede.

Men det, vi hæfter os ved i spørgsmålet, er problemet om deres underbetaling og dermed deres anvendelse imod dansk kvalificeret arbejdskraft. Man skal kunne skaffe sig arbejdskraft for den arbejdskraft, der vandrer væk i udlandet, siges der, men det er altså dokumenteret, at der er omkring 1.200 pladser, der er besat af arbejdskraft, der ikke aflønnes i henhold til gældende aftaler, men aflønnes ringere.

En anden ting, jeg gerne yderligere vil føje til, er, om ikke handelsministeren kunne overveje at sløjfe enhver form for dispensationer. I øjeblikket har man en bemandingslov, som angiver minimumsmandskab, men alligevel har man dispenseret sådan, at man anslår, at det er et sted mellem 500 og 700, der kunne beskæftiges mere inden for søfartens område uden disse dispensationer. Jeg synes, det spørgsmål har mange aspekter, og derfor er det naturligvis også min plan, ikke for at forfølge søfartens minister, men overhovedet for at holde fast i det, at forfølge det videre, fordi de ting her må klares på en eller anden måde.

**Handelsministeren (Erling Jensen):**

Jeg bemærkede mig allerførst, at hr. Knud Jespersen ikke syntes at ønske at forfølge spørgsmålet om kravet til grunduddannelse, og det forstår jeg da godt, for der blev mig bekendt ikke stillet noget ændringsforslag fra Danmarks kommunistiske parti for mindre end et halvt år siden om denne sag. Da nåede vi vist så langt, som vi mente vi i fællesskab kunne nå, og så er det nok lidt tidligt at være klar til nye initiativer 5 måneder senere på dette om-

[Handelsministeren.]

råde. Så meget har situationen på de 5 måneder vist ikke ændret sig.

Derimod forstår jeg godt hr. Knud Jespersen, når han rejser spørgsmålet om bemandingsloven. Jeg vil gerne være med til at overveje, ikke at ændre dispensationspraksis, for det hverken kan eller skal jeg kunne efter gældende lov, men at gå i gang med et seriøst arbejde omkring en ny bemandingslov. Det kan ikke ske i denne samling, det ved hr. Knud Jespersen også godt, men jeg betragter hr. Knud Jespersens udtalelse her som en understregning af, at man ønsker et startsignal for drøftelser om en ny bemandingslov, og det skal jeg vide at erindre mig.

**Knud Jespersen (DKP):**

De sidste bemærkninger gør, at jeg ikke bare i henhold til almindelig høflighed, men også ud fra en absolut reel opfattelse vil takke søfartens minister, fordi han vil være med til at kigge på en ny bemandingslov. Det er noget af det, vi trænger til.

Det er jo rigtigt, at vi har behandlet sønæringsloven i juni måned. Vi nåede ikke alt, hvad vi kunne nå. Vi stemte imod noget af det, men til syvende og sidst er det jo sådan, hr. handelsminister, at vi har givet forrang for de små beskedne fremskridt, man kunne nå, og selv om de ikke altid var lige store, har vi selvfølgelig også kunnet støtte dem. Men jeg forstår, at handelsministeriet er opmærksom på, at der er problemer både med den ukvalificerede og med den underbetalte arbejdskraft, og at disse problemers løsning lettest findes, om vi fik en bemandingslov, der ikke byggede på skrabede besættninger, men stimulerede beskæftigelsen inden for søfartens område. Og jeg kan ikke nære mig: vi står her over for, at det er nogle af de rigeste og mest kapitalstærke grupper, som udnytter denne arbejdskraft. Hvis jeg derfor må forstå handelsministeren sådan, at vi måske kunne blive enige om en meget bedre bemandingslov, så er der kommet noget godt ud af spørgsmålet.

Jeg er ikke modstander af det internationale arbejde og af, at udlændinge sejler i Danmarks handelsflåde, men det skal være på de samme betingelser, ud fra de samme kvalifikationskriterier og til samme løn som

dansk arbejdskraft. Ellers bliver handelsministeren jo skibsredernes minister, og det tror jeg slet ikke han er interesseret i.

**Handelsministeren (Erling Jensen):**

For det første skal jeg rette den lille misforståelse, at Danmarks kommunistiske parti skulle have stemt imod noget, der vedrørte det af regeringen fremsatte lovforslag. Det tilsluttede man sig.

Derudover skal jeg sige, at jeg selvfølgelig vil bestræbe mig for at være med til at skabe en god bemandingslov. Så må vi håbe, at vi ved en god bemandingslov til sin tid forstår det samme. Jeg forstår en bemandingslov, der kan sikre, at dansk skibsfart stadig er så konkurrencedygtig i den internationale fart, at den kan beskæftige flest muligt søfolk. Det håber jeg vi kan nå til enighed om.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Johan Nielsen* (S) til ministeren for Grønland:

„Kan ministeren oplyse, hvad man gør for at bekæmpe kønssygdommene, specielt syfilis, i Grønland?“

(Spm. nr. 45).

**Johan Nielsen (S):**

Grunden til mit spørgsmål til ministeren for Grønland er, at jeg har fået i hænde noget materiale angående sundhedstilstandene i Grønland, særlig hvad syfilis og gonorré angår, og dette materiale har i allerhøjeste grad chokeret mig.

Nu kan jeg selvfølgelig ikke ifølge forretningsordenen gå i dybden, da min tid er meget begrænset, men lad mig lige have lov til at nævne, at mens der på Færøerne, hvor der bor ca. 40.000 mennesker, ifølge en statistik fra 1973 er 68 tilfælde af gonorré, så er der i Grønland, hvor der bor lidt flere, ca. 47.000 mennesker, 11.685 tilfælde. Jeg mener, det er en forskel, som må chokere. Jeg kan i denne forbindelse nævne, at ifølge en statistik fra Norge, hvor der bor knap 4 mill. mennesker, er der 8.975 tilfælde, og i Danmark, hvor der bor 5 mill. mennesker, er der godt 13.000 tilfælde af gonorré, dvs. kun et par tusinde flere end i Grønland, hvor der bor 47.000.

[Johan Nielson.]

Nu er der måske nogle, der vil sige: ja men gonorré er jo ikke nogen farlig sygdom, det er en slags forkølelse, og det er muligt, det har jeg ikke så meget forstand på. Men så kan jeg gå over til syfilis, og her kan jeg nævne, at mens der på Færøerne var 6 tilfælde af syfilis i 1973, så var der i september måned i år i Grønland 458 tilfælde af syfilis, og det chokerer mig. Det chokerer mig i allerhøjeste grad, både fordi jeg synes, det er uværdigt for Danmark at give lov til, at sådanne tilstande findes, og også fordi vi færinger har en masse folk, som sejler oppe på Grønland. Vi har for tiden på Grønland 1.318 mænd om bord på 96 skibe; deraf fisker konstant 23 skibe med 392 mænd i grønlandske farvande, og 8 skibe med 108 mænd ligger deroppe næsten hele tiden, så det er helt klart, at det er en meget, meget stor fare for os færinger, bortset fra at det er uværdige tilstande for Danmark. Det er derfor, jeg gerne vil spørge: hvad gør man fra dansk side for at bekæmpe det?

**Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):**

Bekæmpelsen af kønssygdomme i Grønland sorterer i lighed med bekæmpelsen af andre sygdomme under distriktslægerne. Bekæmpelsen ledes og koordineres af landslægen i Grønland, som til sin bistand har en assisterende læge, til hvem denne opgave i det væsentlige er henlagt.

Vi har forsøgt at bremse udviklingen i kønssygdomme i Grønland ved at foretage masseundersøgelser i flere grønlandske byer, men disse undersøgelser har ikke givet det ønskede resultat, idet en stor procentdel af befolkningen ikke mødte til undersøgelsen, og man kan tillade sig at formode, at netop den del, der ikke mødte, var en særlig risikogruppe. Man kan derfor ikke antage, at befolkningsundersøgelser er en farbar vej i for- søg på at bremse epidemien.

Vi giver samtlige læger, der udrejser til Grønland, et kursus i klinisk diagnostik af syfilis. Vi skulle således være sikre på, at en patient, der henvender sig til undersøgelse for syfilis, får stillet diagnosen hurtigt og sikkert. Vi har siden sommeren 1975, altså i år, desuden indført en hurtig undersøgelse af blod for syfilis, hvilket også skulle for-

bedre muligheden for en hurtig diagnosticering af det enkelte tilfælde.

Da det har vist sig vanskeligt at få syfilispatienter i Grønland til at medvirke til en sædvanlig behandling, dvs. en behandling med daglige injektioner i 10 dage, har man indført en behandling, som betyder injektioner 2 gange med 1 uges mellemrum. I Godthåb, hvor situationen er værst, foregår en vis opsøgende virksomhed, idet man tilbyder undersøgelser i særlige miljøer, ungdomsklubber, kollegier, og hvad der nu kan være.

Sundhedsstyrelsen og landslægen er enige om, at man foreløbig må se tiden an, inden man skrider til yderligere foranstaltninger, herunder oprettelse af særlige klinikker. Jeg kan være enig i dette synspunkt, ligesom jeg er enig i, at det må anses for vigtigt gennem oplysning at inddrage befolkningen i arbejdet med at bekæmpe kønssygdommene. Vi arbejder for tiden i Grønlandsministeriet med planer om at knytte grønlandsktalende socialuddannede medhjælpere til opsporin- gen af patienternes kontakter, således at disse hurtigt kan blive undersøgt og behandlet. Landslægen har i 1973 i samarbejde med Grønlands Oplysnings Forbund iværksat en omfattende oplysningskampagne, og han og Grønlands Oplysnings Forbund er for tiden i gang med at udarbejde yderligere oplysningsmateriale med henblik på at inddrage befolkningen i arbejdet.

Jeg vil slutte med at sige, at uden forståelse hos den grønlandske befolkning af disse sygdomsproblemer vil det ikke være muligt, selv med nok så megen lægelig, medicinsk indsats at få kontrol over sygdommen; men den samme forståelse må naturligvis også være til stede hos alle, der aflægger besøg i Grønland, og jeg kunne forstå på hr. Johan Nielsen, at der er mange færinger, der aflægger besøg i Grønland. Det vil være fornuftigt, at disse færinger, som jo i alle livets øvrige forhold, tænker sig nøje om.

**Johan Nielsen (S):**

Der er et gammelt ordsprog, som siger, at der findes brodne kar i alle lande, og det gør der også på Færøerne.

Ellers vil jeg takke ministeren for svaret. Det var som de ministersvar, man som regel får her, efter deisen: og præsten holdt en prædiken, hvor ingenting han sagde.

[Johan Nielsen.]

Ministeren skal vide, at vi på Færøerne i mellemkrigsårene havde tuberkulosen som en svøbe, som næppe noget andet samfund havde det, men det lykkedes os ved en effektiv folkeundersøgelse at komme den fuldstændig til livs. Som den første nationale enhed i verden kom vi tuberkulosen til livs. Vi har de eksperter deroppe endnu. Jeg plejer af og til at nævne her, at vi er så lykkelige, at vi kan sende eksperter til alle dele af riget. Det er min inderste overbevisning, at vi også vil give et nap.

For øvrigt appellerer jeg til presse, jeg appellerer til private, jeg appellerer til folketinget: sid ikke med hænderne i skødet og se tiden an, mens et helt folk rådner op. Det er ikke blot færinger, der kommer til Grønland, der kommer også folk andre steder fra Europa til Grønland, og jeg ved fra flere hold, at man er bitter på Danmark, og at man giver Danmark hele skylden, hvad jeg anser for ganske naturligt, for man sidder ikke med hænderne i skødet og ser på, at folk dør, og overlader til dem selv at gøre noget, når folk måske ikke selv har forstand på, hvor alvorligt det er. Derfor appellerer jeg endnu en gang: hjælp os til at rense Grønland for denne frygtelige svøbe.

**Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):**

Jeg takker hr. Johan Nielsen, fordi han rejser spørgsmålet, og i særdeleshed for de sidste bemærkninger.

Det er da klart, at vi i ministeriet for Grønland er særdeles opmærksomme på hele denne problematik. Det er man i sundhedsstyrelsen, det er man hos de lægelige myndigheder i Grønland, men der skal altså også foretages en afvejning med hensyn til, hvor mange midler vi vil bruge på hvilke opgaver, fordi midlerne — det tror jeg er gået op for mange i dette land — jo ikke er ubegrænsede. Derfor er man nødsaget til at bruge midlerne i et afpasset forhold til hinanden over for de nødvendige sygdomsbekæmpende opgaver, man må begive sig ind i.

Jeg kan bare føje én ting til, som måske illustrerer allerbedst, at der gøres en stor indsats i Grønland, hvad hr. Johan Nielsen jo også anerkendte her fra talerstolen, nemlig at man i 1974 sendte, jeg tror, det var 23.000 eller 24.000 blodprøver fra Grønland

og ned til seruminstituttet til undersøgelse netop i et forsøg på at bekæmpe bl. a. syfilis i Grønland.

**Johan Nielsen (S):**

Jeg siger ministeren tak, også fordi han ikke blev vred på mig, fordi jeg gik så hårdt på ham. Jeg anser situationen i Grønland for at være så alvorlig i øjeblikket på det område, som vi her har drøftet, at alt andet må stilles i bero for at løse den opgave, det problem, som giver et grelt billede af os i udlandet, og som skaffer folk en lidelse, som er ganske uoverskuelig for dem, som ikke ved det.

**Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):**

Jeg vil gerne sige til hr. Johan Nielsen, at vi i ministeriet for Grønland naturligvis vil være parat til at følge den udvikling, som er blevet beskrevet her fra talerstolen, med stor opmærksomhed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Brusvang* (CD) til fiskeriministeren:

„Vil ministeren redegøre for årsagen til og omfanget af den destruktion af levnedsmidler, som for tiden finder sted i Danmark, samt hvad ministeren vil gøre for at undgå disse uanstændige destruktionsforanstaltninger for fremtiden, herunder hvorvidt ministeren vil indlede de eventuelt nødvendige forhandlinger med EF?“

(Spm. nr 49).

Skriftlig begrundelse.

Destruktion af fødevarer i et land, hvor husmoderen føler, at pengene ikke slår til, og i en verden, hvor mange mennesker sulter, er helt uacceptabel.

Spørgeren er opmærksom på, at destruktionsforanstaltningen helt eller delvis kan være en konsekvens af EF's markedsmekanisme. Ministeren bør derfor også redegøre for, om han i givet fald er villig til at indlede de fornødne forhandlinger med EF-myndighederne.

Der er EF-lande, der økonomisk er langt ringere stillet end Danmark, og hvor meddelelsen fra overflodslandet Danmark om dansk destruktion af fødemidler næsten

[Brusvang.]

ikke må være til at bære for de europæiske husmødre, der i sammenligning med danske næsten lever på et eksistensminimum.

Der er i folketinget et klart flertal for det danske medlemskab af EF, som også spørgeren anser for et såvel økonomisk som politisk gode. Spørgeren finder derfor, at man fra dansk side bør gøre alt for at styrke dette Fællesskab, herunder befolkningens tillid til Fællesskabet. De madvaredestruktioner, som for tiden finder sted, udgør en alvorlig belastning for befolkningens tillid til EF-Fællesskabet.

Spørgeren er sig bevidst, at den omhandlede problematik er måske endog særdeles kompliceret. Spørgeren vil derfor i givet fald være tilfreds med en kort principiel stillingtagen i spørgetiden, og således at den nærmere redegørelse følger i førstkommande møde i markedsudvalget, hvis forment samtidig hermed er anmodet om at etablere et samråd.

**Brusvang (CD):**

Begrundelsen kan fremføres ganske kort. Det er en uanstændig destruktion, som har vakt en bekymring, som grænser til en meget stærk irritation, hvad der er ganske forståeligt, og vi behøver slet ikke at henviser til forholdene i u-landene. Allerede danske husmødre føler ofte, det er svært at få pengene til at slå til, og for dem er det meget ubehageligt at læse disse ting.

Spørgsmålet har altså ikke blot en moralsk side; det har også en økonomisk og en politisk. Det er umoralsk, det er økonomisk og det er politisk særdeles uheldigt. Det er derfor, mit parti har bedt regeringen ved landbrugs- og fiskeriministeren om at redegøre for regeringens standpunkt her. Lad os få klar besked: hvad er årsagen? Ligger det i interne danske markedsordninger, eller ligger det i de markedsmekanismer, vi har i EF? Lad os også få at vide, om regeringen er parat til at tage de nødvendige initiativer for at få disse uanstændige destruktioner bragt ud af verden.

Jeg vil gerne tilføje, at politisk er man sikkert bekendt med, at mit parti, centrumdemokraterne, er varme tilhængere af den europæiske tanke. Netop fordi vi er varme tilhængere af vort medlemskab af EF, ser vi det også som vor opgave at med-

virke til, at der skabes tillid i befolkningen til dette medlemskab og dette medlemskabs rigtighed, men i øjeblikket nedbrydes denne tillid ved sådanne uanstændige destruktioner, som finder sted. Derfor er det altså vigtigt netop for vores EF-politik, at det er os, der fører det frem.

Jeg har i dag rejst spørgsmålet blot for at få en principiel stillingtagen fra landbrugs- og fiskeriministeren. Jeg er klar over, hvor stort og kompliceret et spørgsmål det er, så det vil være urimeligt at forlange mere end en kort principiel stillingtagen, og derefter anser jeg det for rimeligt, at vi får en detaljeret diskussion af spørgsmålet i markedsudvalget.

Her er en sag, som Danmark kan rejse. Det kan godt være, at der i første omgang vil være europæiske interesseorganisationer, der føler sig stødt på ærmet, men jeg er overbevist om, at det er en sag, hvis løsning vil vække tilfredshed hos mange mennesker i Europa i øvrigt.

**Fiskeriministeren (Poul Dalsager):**

Ved Danmarks indtræden i De europæiske Fællesskaber i 1973 ophævedes den danske mindsteprislov for fisk, samtidig med at EF's fælles markedsordning for fiskevarer trådte i kraft. Markedsordningen for fiskevarer lægger ansvaret for markedsinterventionerne ud til fiskerne, idet disse gennem frivillig dannelse af producentorganisationer kan udnytte markedsordningernes tilbagetagelsesprissystem. Til forskel fra EF-systemet var den oprindelige danske mindsteprisordning tvungen for alle danske fiskere — den gjaldt for øvrigt også for flere slags fisk, end ordningen gør i dag — og det vil altså sige, at vores EF-tilslutning betyder en lempelse i forhold til de regler, vi havde før vort medlemskab af fællesmarkedet.

EF's fælles markedsordning for fiskevarer forudsætter principielt, at producentorganisationerne, der har ansvaret for interventionerne, vedtager de fornødne forsynings- og fangstplaner med henblik på at tilpasse udbud og efterspørgsel til hinanden. Desværre er det endnu ikke lykkedes efter den korte tid for den i Danmark værende producentorganisation at foretage den fornødne tilpasning mellem udbud og efterspørgsel, hvilket har fundet



## [Fiskeriministeren.]

udtryk i et betydeligt tilbagetræk af konsumfisk. Dette er så meget mere beklageligt, som der herved sker en dårlig udnyttelse af de kvotaer, som Danmark er tildelt i internationale forhandlinger.

Om årsagerne til de i årets løb skete tilbagetræk af fisk fra konsummarkedet kan jeg sige, at der har været flere, først og fremmest den almindelige økonomiske afmatning i flere af vore betydeligste aftagerlande. Hertil kommer den helt usædvanligt varme sommer, der har haft indflydelse på kvaliteten og på mulighederne for opbevaring af fisken og sikkert også på forbruget af fisk.

Med hensyn til den netop opståede situation med tilbagetræk af ret betydelige kvanta rødspætter, der fremkom, efter at markedet i den forløbne del af året stort set har været underforsynet med rødspætter, må årsagen alene søges i de helt usædvanligt store fangster, der skete i sidste uge, og jeg kan da også sige, at markedet allerede er genoprettet, og at tilbagetagerne er stoppet. Der kom på én uge flere rødspætter til de danske havne end nogen sinde tidligere i Danmarks historie, og det var det, der gjorde, at man måtte foretage disse tilbagekøb. Virksomhederne har ikke haft mulighed for omgående at indsætte tilstrækkelig arbejdskraft. Jeg gør i den forbindelse opmærksom på, at filettering af rødspætter hovedsagelig foregår ved håndkraft. Hertil kommer, at virksomhederne heller ikke har haft tilstrækkelig frysekapacitet til at kunne indfryse de store mængder så hurtigt som påkrævet.

Jeg har allerede i marts i år i EFs Ministerråd peget på det uheldige i, at konsumegnet fisk henvises til foderbrug, og EF har for at imødegå problemet fra april i år ydet eksportrestitutions til frossen filet af torsk og sej, hvilket har bidraget til at rette situationen op for disse fiskearters vedkommende. Ligeledes har EF i år gennemført en midlertidig lagerstøtteordning med henblik på at stabilisere markedet.

Der arbejdes i øjeblikket i EF med en revision af forskellige markedsordninger, og Danmarks medvirken her vil gå ud på

at få ændret ordningerne, sådan at tilbagetræk i videst muligt omfang kan undgås.

## Brusvang (CD):

Kun ganske kort dette: jeg takker for svaret. Jeg vil blot bede ministeren om at bekræfte, at min forståelse af svarets indhold er korrekt, når jeg siger, at det for mig lød således, at vi efter indtræden i De europæiske Fællesskaber på dette område ikke er blevet ringere stillet, end vi var tidligere. Det er en problematik, vi før har været stillet over for, og denne problematik er måske oven i købet i visse henseender blevet lettet efter vor indtræden. Er denne opfattelse af ministerens svar korrekt?

## Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Det kan selvfølgelig diskuteres, hvad der er ringere og bedre, men i forhold til tilbagetræk og destruktions af fisk er vi faktisk blevet bedre stillet, idet den tidligere ordning indeholdt en pligt for alle fiskere til at deltage i disse tilbagetræk, hvis mindstepriserne ikke opnåedes.

## Fuglsang (DKP):

I modsætning til spørgeren og også ministeren har vi aldrig været varme tilhængere af fællesmarkedet, bl. a. fordi vi forudså konsekvenser som dem, der er baggrund for spørgsmålet her, men jeg kan da forstå, at vi deler forargelsen over, at man overhovedet, men specielt i tider som dem, vi lever i, destruerer levnedsmidler. Sagen er jo, at når man ødelægger levnedsmidler, fordi de ikke kan afsættes, er det ikke en følge af, at der er overproduktion, men af et underforbrug, for, som hr. Brusvang sagde, det er svært for husmødrene i forvejen at få pengene til at slå til.

Derudfra vil jeg stille det spørgsmål, om ikke ministeren kunne tænke sig i stedet for, også for borgernes penge, at destruere fisk og andre fødevarer i og for sig at bruge dem som et tilskud, sådan at man kunne komme af med dem som menneskeføde, både til gavn for fiskerne og forbrugerne. Jeg ved godt, det kan komme på tværs af nogle fællesmarkedsregler, men vi ser, at andre fællesmarkedslande i situationer som bl. a. denne her lader fornuften råde og bøjer sig

[Fuglsang.]

for nødvendigheden. Mit spørgsmål er: kunne ministeren ikke tænke sig at gøre det samme, altså billigere fisken, sådan at folk har råd til at købe den?

**Fiskeriministeren (Poul Dalsager):**

Jeg må sige til hr. Fuglsang, at fiskeriministeren besidder ingen midler, hvormed han kan billigere fisk. Når fisken ikke opnår de mindstepriser, som er aftalt, så er der nok ingen, der mere beklager det end de fiskere, som tjener deres brød ved at fiske. Jeg tror, at løsningen på dette problem må være, at disse producentorganisationer sættes i stand til at foretage en oplagring, og det vil altså sige en indfrysning, indtil markedet kan aftage varen. På lang sigt og på kort sigt er der ingen tvivl om, at det danske marked for fisk sagtens kan aftage de mængder af fisk, som de danske fiskere kan fange. Det er bare et spørgsmål om at få tilførslerne tilrettelagt på en måde, der gør, at man får jævne opkøb og jævn afsætning.

Når hr. Fuglsang siger, at han var modstander af EF, fordi han forudså konsekvenser som dem, der er årsag til spørgsmålet, så er det altså en forkert konstatering. Hvis ikke vi havde været medlem af EF og vi havde bevaret den hidtidige danske lovgivning, så ville problemet have været langt mere brændende. Så ville det have gældt for alle danske fiskere, der var pligtige at aflevere deres fangster til destruktions, såfremt de ikke opnåede mindsteprisen. Jeg tør næsten ikke tænke på, hvad det ville have medført i den aktuelle situation.

**Dohrmann (FP):**

Jeg vil gerne spørge fiskeriministeren, hvorledes han vil forklare, at den ene dag hører vi, at Nordsøen er ved at være tømt for fisk, og den næste dag er fiskerne ved at drukne i deres fangster.

**Fiskeriministeren (Poul Dalsager):**

Hvis hr. Dohrmann tænker på de helt aktuelle tilfælde, så er det ikke et Nordsø-problem. Rødspætter fanges, som hr. Dohrmann måske vil vide, meget tæt inde på kysterne.

Problemet kan meget let forklares ved, at fisk jo er nogle mærkelige fisk, kan man sige; de bevæger sig jo fuldstændig uafhæn-

gigt af, hvad vi mennesker synes de bør gøre. Pludselig var der masser af danske fiskere, der fandt store mængder af rødspætter, og disse mængder var så store, som jeg forsøgte at sige en af de forrige gange, jeg var heroppe, at man på en uge simpelt hen havde Danmarksrekord i rødspættefangster. Der var simpelt hen ikke aftagerapparat nok til, at man kunne aftage, jeg tror, det var 1.400 t, jeg tør ikke stå helt inde for tallet. Derfor var der 100 t, der ikke blev solgt til de fastsatte mindstepriser. Det har været sådan hele sommeren og hele året 1975, at rødspætter har været en mangelvare. Pludselig bevæger disse mærkelige fisk sig altså på en måde, der gør, at man får 1.400 t i løbet af ganske få dage, og det overrasker alle, formentlig både fiskere, eksportører og producenter.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste dag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om internationalt udviklings-samarbejde.*

(Lovforslag nr. 27. Fremsat 15/10 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

**Lasse Budtz (S):**

Noget påtrængende behov for at foretage ændringer i loven om internationalt udviklings-samarbejde er der efter socialdemokratiets mening ikke. Det er en rummelig rammelov, og den giver på udmærket måde udtryk for den internationale solidaritet, som vi mener er naturlig, selvfølgelig og nødvendig, og som for os i øvrigt er en videreførelse af den politik, vi gerne vil stå for på nationalt plan. Vi mener også, Danmark som hidtil må deltage i den globale ansvarlighed.

Dertil kommer, at der er en stigende afhængighed mellem landene, en afhængighed, vi ikke kan eller bør afvise, hvortil oven i købet kommer det indlysende, at bistandspolitik er et led i den internationale sikkerhedspolitik, ganske som vor hjemlige sociale forsyng er et led i vor nationale sikkerhedspolitik.